Neuvotteleva virkamies Timo Annala
Finanssineuvos Filip Kjellberg

23.10.2024

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
Verojaosto

## Vastine koskien verojaostolle hallituksen esitykseen HE 108/2024 vp annettuja lausuntoja

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa verojaostoon saapuneiden lausuntojen johdosta. Saapuneiden lausuntojen johdosta toteamme seuraavaa.

### *Ansiotuloveroperusteisiin ehdotetut muutokset*

Useammassa lausunnossa esitettiin, että ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus tulisi ulottaa esityksestä poiketen myös tuloveroasteikon kahteen ylimpään tuloluokkaan. Tältä osin toteamme, että indeksitarkistuksen tekemättä jättämisessä on kyse hallituksen kevään kehysriihessä tekemästä lisäsäästötoimesta, jonka tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta.

Muutamissa lausunnoissa tuotiin esiin myös ansiotuloveroperusteisiin ehdotettujen muutosten vaikutukset marginaaliveroasteisiin. Palkansaajan marginaaliveroasteen arvioidaan muuttuvan eri tulotasoilla vuosina 2024–2025 alla olevan kuvion mukaisesti. Korkeimpien tulotasojen muutokset johtuvat pääasiassa hallituksen esityksessä HE 108/2024 vp ehdotetusta ansiotulovähennyksen korvaamisesta työtulovähennyksellä. Jotta tämä muutos vastaisi asetettuja reunaehtoja eli aiheuttaisi mahdollisimman pieniä vaikutuksia sekä verovelvollisen että julkisen talouden näkökulmasta, ehdotetaan työtulovähennyksen poistumaprosenttien korottamista. Lisäksi ehdotetaan, että asteikon toiseksi ylintä marginaaliveroprosenttia alennettaisiin 0,25 prosenttiyksiköllä ja asteikon ylintä marginaaliveroprosenttia korotettaisiin vastaavasti 0,25 prosenttiyksiköllä.

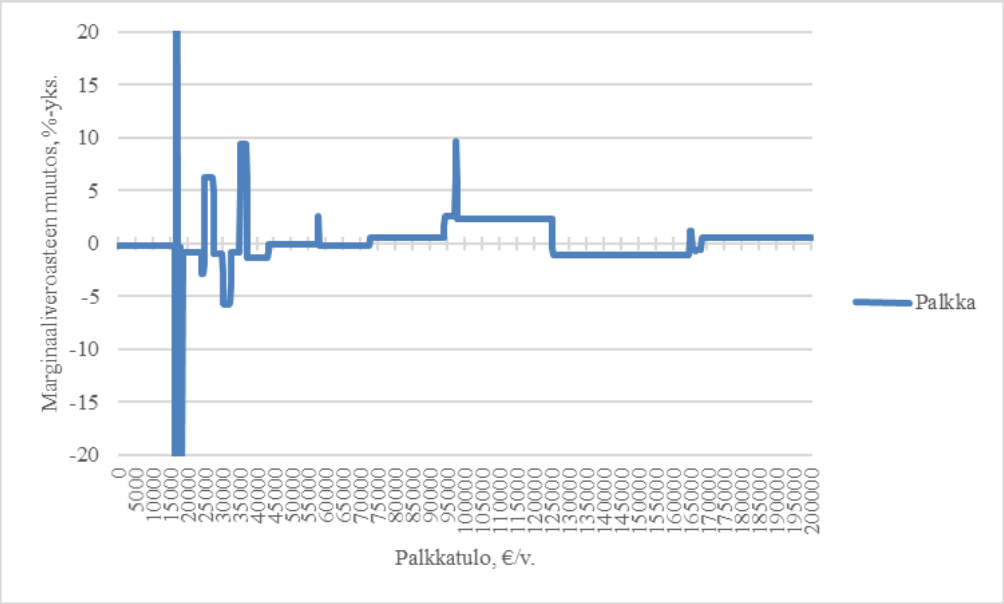


Valtiovarainministeriössä ei ole laadittu erillistä arviota korkeimpien marginaaliverojen muutosten dynaamisista vaikutuksista. Seuraavassa on käsitelty tutkimuskirjallisuudessa esitettyjä näkökohtia korkeimpien marginaaliverojen dynaamisista vaikutuksista.

VTM Kirkko-Jaakkolan ja VTT Kotamäen vuonna 2022 julkaistussa artikkelissa[1], arvioidaan *kasvattaako ylimmän marginaaliveron kevennys verotuloja*, ja todetaan seuraavaa: verotus ja sen käyttäytymisvaikutukset ovat keskeinen osa taloustieteellistä tutkimusta. Artikkelissa keskitytään ylimmän rajaveroasteen muutosten vaikutuksiin verokertymässä, eli tutkitaan Lafferin käyrän muotoa korkeimpien marginaaliverojen osalta. Analyysi perustuu suurelta osin Emmanuel Saezin ja hänen kollegoidensa työhön, mutta samalla tuodaan esiin Badelin ja Huggettin (2017) näkemyksiä, jotka laajentavat keskustelua. Relevanttien parametrien herkkyyttä testataan eri näkökulmista, ja vaikka ei voida varmuudella sanoa, sijoittuvatko Suomen ylimmät rajaveroasteet Lafferin käyrän oikealle vai väärälle puolelle, veronkevennysten itserahoittavuusasteet näyttävät olevan korkeita jopa varovaisilla oletuksilla.

Tutkimusprofessori Kaisa Kotakorven ja erikoistutkija Tuomas Matikan vuonna 2017 valmistuneessa artikkelissa[2], arvioidaan mikä Suomessa on verotulot maksimoiva ylin rajaveroaste, ja ollaanko Suomessa siirrytty sen yli. Tutkimuksessa todetaan, että ansiotulojen ylin rajaveroprosentti ei Suomessa ole niin korkea, että sitä laskemalla verotulot kasvaisivat. Ylimmän tuloveroprosentin alentaminen

[1] Kirkko-Jaakkola, M & Kotamäki, M. (2022). Kasvattaako ylimmän marginaaliveron kevennys verotuloja? Kansantaloudellinen aikakauskirja 108, 217-239.
[2] Kotakorpi, K. & Matikka, T. (2017). Revenue-maximizing top earned income tax rate in the presence of income-shifting. Nordic Tax Journal, 2017, 100-107.

ei siten rahoita itse itseään. Tutkimuksen mukaan verotulot maksimoiva ansiotulojen ylin rajaveroprosentti on laskelmissa käytetyistä oletuksista riippuen noin 70–80 prosenttia, mikä on korkeampi kuin nykyinen noin 65 prosenttia (hyödykeverot huomioon ottaen).

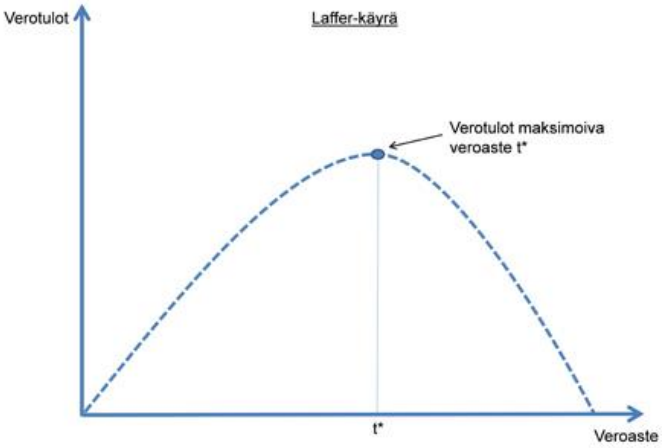


Tutkijoiden mukaan ylin rajaveroaste Suomessa on kuvassa esitetyllä Laffer-käyrällä todennäköisesti verotulot maksimoivan pisteen t* vasemmalla puolella, mutta ei välttämättä kovin kaukana siitä.

Talouspolitiikan arviointineuvoston raportissa 2015[3] on tarkasteltu työn verotusta ja siinä arvioidaan veropolitiikkaa tutkimustiedon valossa. Raportissa todetaan, että tuloverot vääristävät taloudellisia kannustimia ja niillä on siksi negatiivisia vaikutuksia taloudelliseen toimeliaisuuteen. Empiirisen tutkimuksen mukaan tuloverojen negatiivinen vaikutus työllisyyteen, työtunteihin ja verotettavaan tuloon on kuitenkin keskimäärin melko pieni. Verojen vaikutus työntekoon on suurimmillaan tulojakauman alapäässä, erityisesti niissä ryhmissä joissa työhön osallistumisaste on verrattain alhainen. Arviointineuvosto katsoo, että verotuksen aiheuttamien vääristymien pienuus tarkoittaa yleisesti ottaen sitä, että veronalennukset vähentävät verotuloja ja veronkorotukset lisäävät verotuloja. Suomen korkean veroprogression vuoksi tätä kysymystä on kuitenkin hyvä tarkastella ylimpien tulojen verotuksen osalta erikseen, ja raportissa esitetään laskelmia, joissa Suomen korkeinta ansiotulojen rajaveroastetta verrataan verotulot maksimoivaan veroasteeseen. Näihin laskelmiin liittyy huomattavaa epävarmuutta ja niiden perusteella tehtävät johtopäätökset riippuvat oleellisesti esimerkiksi ansiotuloverotuksen ja pääomatuloverotuksen suhteesta ja tulonmuunnon määrästä ylimmissä tuloissa. Arviointineuvosto toteaa, että laskelmien perusteella vaikuttaa todennäköiseltä,

[3] https://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/wordpress/wp-content/uploads/2016/05/Economic_Policy_Council_Report_2015.pdf

että ansiotuloverotuksen korkein rajaveroaste on edelleen matalampi kuin verotulot maksimoiva veroaste.

Ruotsin hallitus antoi syksyllä 2019 esityksen ”*Avskaffad övre skiktgräns för statlig inkomstskatt*” ns. värnskatten:in (suurituloisten erikoisvero) poistamisesta. Esityksessä ehdotetun muutoksen arvioidaan staattisesti tarkasteltuna vähentävän verotuloja n. 600 milj. eurolla vuodessa. Muutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta työllisten/työttömien määrään. Työssä olevien kannustimet lisätä työtunteja ja tehdä ”palkkauraa” paranevat muutoksen johdosta ja arvioidaan, että työtuntien määrä kasvaisi 0,13 prosentilla tai 7 000 henkilötyövuodella. Pitkällä aikavälillä (10 vuotta) muutoksen itserahoitusaste arvioidaan olevan lähellä 100 prosenttia. Esityksessä todetaan kutenkin, että ko. arvioon liittyy huomattavaa epävarmuutta. Esityksessä viitataan tutkimuskirjallisuuteen[4] jonka perusteella samankaltaisten toimenpiteiden itserahoitusaste olisi välillä 56-185 prosenttia. Näitä laskelmia on syytä tulkita varoen, mutta ne viittaavat siihen, että korkein marginaalivero, vaikka "värnskatt" on poistettu, on edelleen lähellä tai ylittää verotulojen maksimointiin tähtäävän tason. On myös epäselvää, kuinka hyvin laskelmissa hyödynnetyt joustoarviot heijastavat pitkän aikavälin mukautumista veromuutoksiin. Veromuutokset ovat tyypillisesti melko pieniä, ja yleinen käsitys on, että verojen herkkyyttä aliarvioidaan pienissä muutoksissa. Pienet veromuutokset eivät ehkä motivoi ihmisiä muuttamaan työpanostaan tai perehtymään tarkemmin verojärjestelmään.

Ajatushautamo Timbron raportissa ”*Lafferkurvans återkomst*”[5] 2017 on tarkasteltu suurituloisten verotusta 27 OECD-maissa. Raportin mukaan vaikuttaisi siltä, että viisi näistä maista – Belgia, Tanska, Suomi, Ruotsi ja Itävalta – ovat Lafferin käyrän "väärällä puolella" ja voisivat lisätä verotuloja laskemalla verotusta.

[4] Sørensen, P.B. (2010), Swedish Tax Policy: Recent Trends and Future Challenges, rapport till Expertgruppen i Studier i Offentlig ekonomi 2010:4. Finansdepartementet. Holmlund, B. & Söderström, M. (2011) Estimating Dynamic Income Responses to Tax Reform, B.E. Journal of Economic Analysis & Policy, vol. 11(1).
[5] https://timbro.se/skatter/lafferkurvans-aterkomst/

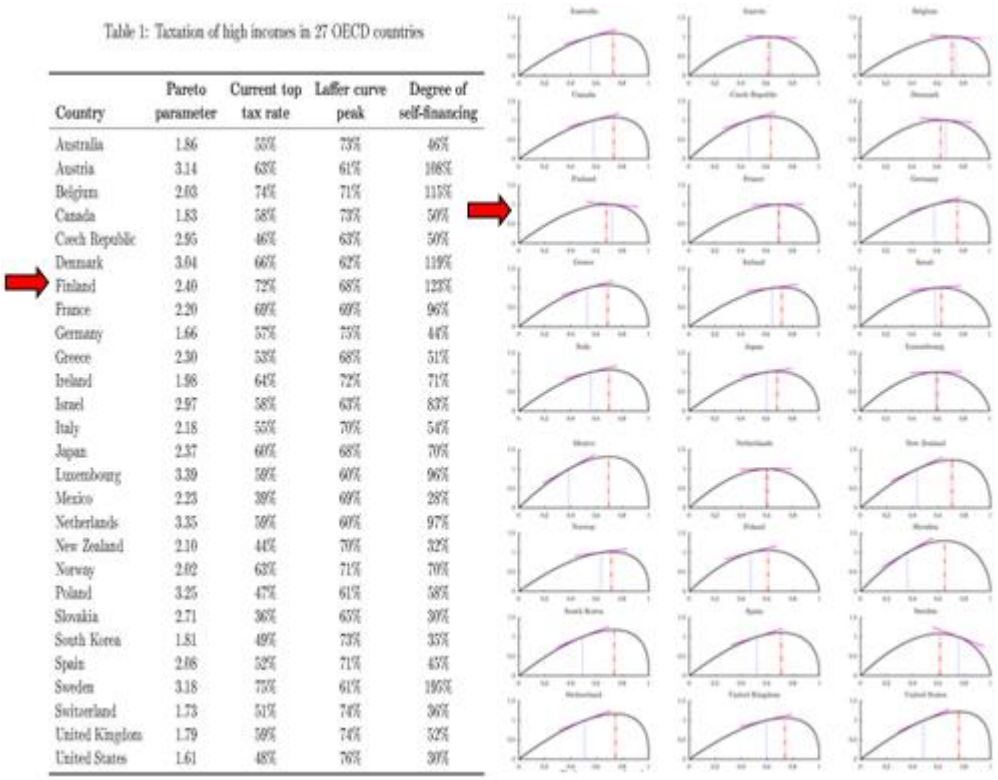

Table 1: Taxation of high incomes in 27 OECD countries

| Country | Pareto parameter | Current top tax rate | Laffer curve peak | Degree of self-financing |
|---|---|---|---|---|
| Australia | 1.86 | 55% | 73% | 46% |
| Austria | 3.14 | 63% | 61% | 108% |
| Belgium | 2.03 | 74% | 71% | 115% |
| Canada | 1.83 | 58% | 73% | 50% |
| Czech Republic | 2.95 | 46% | 63% | 50% |
| Denmark | 3.04 | 66% | 62% | 139% |
| Finland | 2.40 | 72% | 68% | 123% |
| France | 2.20 | 69% | 69% | 96% |
| Germany | 1.66 | 57% | 73% | 44% |
| Greece | 2.30 | 53% | 68% | 51% |
| Ireland | 1.98 | 64% | 72% | 71% |
| Israel | 2.97 | 58% | 63% | 83% |
| Italy | 2.18 | 55% | 70% | 54% |
| Japan | 2.37 | 60% | 68% | 70% |
| Luxembourg | 3.39 | 59% | 60% | 96% |
| Mexico | 2.23 | 39% | 69% | 28% |
| Netherlands | 3.35 | 59% | 60% | 97% |
| New Zealand | 2.10 | 44% | 70% | 32% |
| Norway | 2.02 | 63% | 71% | 70% |
| Poland | 3.25 | 47% | 61% | 58% |
| Slovakia | 2.71 | 36% | 65% | 30% |
| South Korea | 1.81 | 49% | 73% | 35% |
| Spain | 2.06 | 52% | 71% | 45% |
| Sweden | 3.18 | 75% | 61% | 186% |
| Switzerland | 1.73 | 51% | 74% | 36% |
| United Kingdom | 1.79 | 58% | 74% | 52% |
| United States | 1.61 | 48% | 76% | 30% |

Korkeiden marginaaliverojen alentamista koskevissa ehdotuksissa tuodaan usein esiin, että palkansaajan ylimmän marginaaliveroasteen ei tulisi ylittää 50 prosenttia. Jos Suomessa korkein marginaaliveroprosentti alennettaisiin 50 prosenttiin, muutoksen staattinen vaikutus verotuottoihin olisi vuoden 2025 tasolla arvioituna noin 740 miljoonaa euroa. Jos muutoksen itserahoitusaste poikkeaisi nollasta olisi vaikutus julkiselle taloudelle pienempi. Alla olevassa kuviossa on esitetty muutoksen vaikutus palkansaajan marginaaliveroasteeseen eri tulotasoilla.

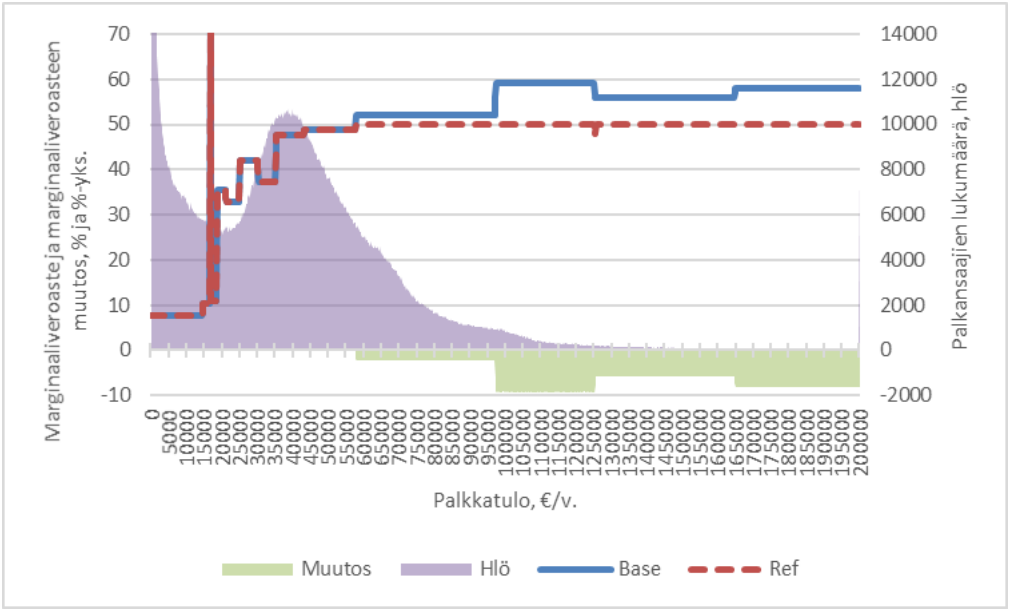

***Eläketulovähennyksen supistaminen***

Muutamassa lausunnossa eläketulon verotuksen kiristämistä eläketulovähennystä pienentämällä pidettiin perusteettomana. Eläkkeensaajien Keskusliiton lausunnossa katsotaan, että eläkkeensaajat maksavat muutenkin samansuuruisesta tulosta enemmän veroa kuin palkansaajat ja veroasteiden vertailussa on luovuttava tulkinnasta, että palkansaajan työeläkevakuutusmaksu (TyELmaksu) olisi veroa.

Esityksessä ehdotetaan eläketulon verotuksen kiristämistä korottamalla eläketulovähennyksen toista poistumaprosenttia. Laskennallisesti tämä toimenpide kiristäisi verotusta 150 miljoonalla eurolla. Kuitenkin, kun huomioidaan kaikki ansiotuloverotukseen ehdotetut muutokset, eläkeläisten verotus kiristyisi lopulta vähemmän, arviolta yhteensä noin 53 miljoonalla eurolla.

Alla olevassa kuviossa on esitetty palkka- ja eläketulon veroasteet vuoden 2025 tasossa.

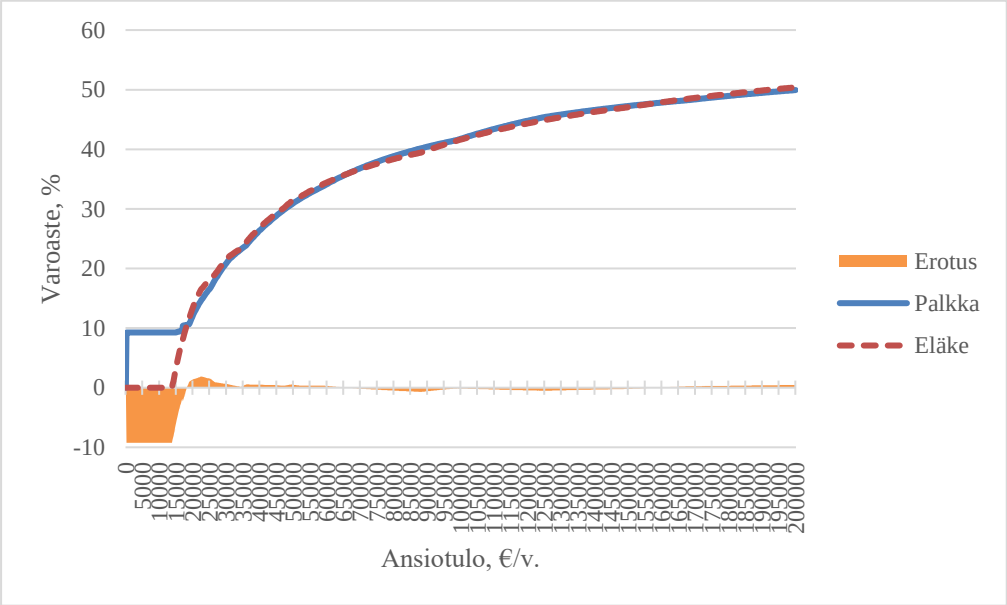


Suomen ansiotuloverojärjestelmässä erilaisia ansiotuloja verotetaan eri tavalla. Palkkatulon ja eläketulon verotus poikkeavat eläketulon lisäveron lisäksi sen vuoksi, että niistä tehdään verotuksessa erilaiset vähennykset. Eläketulosta tehdään tuloverolain 100 §:n mukaisesti eläketulovähennys, jota ei saa muista tuloista. Palkkatulosta tehdään tuloverolain 95 §:ssä säädetty tulon-hankkimisvähennys, 105 a §:ssä säädetty ansiotulovähennys ja 125 §:ssä säädetty työtulovähennys, joita ei puolestaan saa eläketulosta. Nämä edellä mainitut vähennykset

ovat tietyntyyppisen ansiotulon perusteella viran puolesta myönnettäviä vähennyksiä, jotka alentavat kyseisen tulotyypin veroastetta. Vuodesta 2025 alkaen ansiotulovähennys ehdotetaan korvattavaksi työtulovähennyksellä.

Vuonna 2025 eläketulon veroasteen arvioidaan olevan palkkatulon veroastetta alempi tulovälillä 0—18 200 euroa vuodessa. Tulovälillä noin 18 400—66 000 euroa vuodessa eläketulon veroaste on palkkatulon veroastetta korkeampi, enintään 1,9 prosenttiyksikköä (vuonna 2024 enintään 1,3 prosenttiyksikköä). Tulovälillä noin 66 400—158 000 euroa vuodessa eläketulon veroaste on palkkatulon veroastetta alempi, enintään 0,7 prosenttiyksikköä. Tulojen ylittäessä noin 158 000 euroa vuodessa eläketulon veroaste on palkkatulon veroastetta korkeampi, kun verrataan eläketulon veroastetta 53 vuotta täyttäneen palkansaajan veroasteeseen. Vertailussa käytetään keskimääräistä kunnallisveroprosenttia ja huomioidaan 53 vuotta täyttäneen palkansaajan palkansaajamaksut sekä viranpuolesta myönnettävät vähennykset.

Myös palkansaajilta perittävissä työeläkemaksuissa on kyse pakollisista lakisääteisistä veronluonteisista maksuista, jotka vakiintuneesti luetaan mukaan veroasteeseen. Esimerkiksi sekä kansallisessa (Tilastokeskus) että kansainvälisessä (OECD) tilastoviranomaisten käytännöissä työeläkevakuutusmaksut ja muut pakolliset sosiaaliturvamaksut luetaan veronluonteisiksi maksuiksi ja siten mukaan veroasteeseen. Näin ollen on johdonmukaista huomioida lakisääteiset palkansaajamaksut myös palkka- ja eläketulon veroasteiden vertailussa. Lakisääteisinä veronluonteisina maksuina ne vähentävät verovelvolliselle verojen ja maksujen jälkeen jäävää tuloa.

***Kotitalousvähennyksen supistaminen***

Ehdotettua kotitalousvähennyksen supistamista vastustettiin laajasti useassa lausunnossa. Toisaalta TEM, VATT, SAK ja STTK kannattivat esitystä.

Suomen julkinen talous on heikentynyt eivätkä hallitusohjelmassa jo päätetyt sopeutustoimet riitä varmistamaan julkisen talouden velkasuhteen vakauttamista vuoteen 2027 mennessä. Tämän johdosta hallitus päätti kevään kehysriihessä lisätoimista, joilla parannetaan julkisen talouden kestävyyttä ja luodaan edellytykset velkaantumisen kasvun taittamiseen. Julkisen talouden vakavan tilanteen vuoksi hallitus päätti myös julkista taloutta vahvistavista verotoimista, joiden vaikutus julkiseen talouteen on 1,4 miljardia euroa.

Ehdotettu kotitalousvähennyksen supistaminen on osa hallituksen päättämiä lisäsopeutustoimia, joilla vahvistetaan julkista taloutta. Tässä esityksessä ehdotettu vähennyksen supistaminen 100 miljoonalla eurolla kohdistuisi samalla tavalla kaikkiin vähennykseen oikeuttaviin töihin. Poikkeuksena olisi öljylämmityksestä luopuminen, johon kohdistuisi vain omavastuun korotus. Kotitalous-, hoiva- ja hoi-

totyön kohdalla vähennys pienenee muita vähennykseen oikeuttavia töitä enemmän verrattaessa vuosia 2024 ja 2025, koska kyseisiä töitä koskeva tilapäinen korotus kotitalousvähennykseen päättyy voimassaolevan lainsäädännön mukaisesti vuoden 2024 loppuun.

Muutamassa lausunnossa tuotiin erityisesti esiin se, että vähennyksen omavastuuosuutta ei tulisi korottaa.

Kotitalousvähennyksessä on ollut nykyinen 100 euron omavastuuosuus vuodesta 2001 alkaen. Kotitalousvähennystä edeltäneessä verotukikokeilussa omavastuuta ei ollut ja vähennys myönnettiin myös vähäisistä satunnaisista kodin korjausten työkustannuksista. Vähennyksen vakinaistamisen yhteydessä ei kuitenkaan pidetty enää tarkoituksenmukaisena tukea vähennyksen kautta euromääräisesti pieniä arkielämään kuuluvia yksittäisiä korjaus ja huoltotoimenpiteitä, joita tulee vuosittain lähes jokaiselle verovelvolliselle. Myöskään hallinnollisesti ei pidetty tarkoituksenmukaisena, että aivan vähäisistä menoista saisi verovähennyksen. Omavastuuosuus on siten perusteltu osa kotitalousvähennyksen kokonaisuutta.

Esityksessä ehdotetut muutokset vähennyksen perusteisiin muodostavat kokonaisuuden, jonka tavoitteena on pienentää vähennyksen verotuottoja alentavaa vaikutusta 100 miljoonalla eurolla. Ehdotetut muutokset on määritelty siten, että vähennysprosentit säilyisivät tästä huolimatta mahdollisimman korkeana. Jos esimerkiksi omavastuuta ei korotettaisi ehdotetulla tavalla, tulisi vähennysprosentteja ja/tai enimmäismäärää alentaa nyt ehdotettua enemmän, jotta 100 miljoonan euron säästötavoite toteutuisi.

Lausunnoissa tuotiin esiin myös ehdotuksia kotitalousvähennyksen laajentamiseksi ja niitä koskeviksi selvityksiksi. Koska julkisen talouden tilannekuva on heikentynyt eivätkä hallitusohjelmassa jo päätetyt sopeutustoimet riitä varmistamaan julkisen talouden velkasuhteen vakauttamista vuoteen 2027 mennessä, hallitus on kevään kehysriihessä päättänyt supistaa kotitalousvähennystä. Tähän liittyen talouspoliittinen ministerivaliokunta on linjannut 19.6.2024 hallitusohjelman verokirjausten toteuttamisen ja aikataulun uudelleen kehysriihessä 16.4.2024 tehtyjen veropäätösten vuoksi. Kotitalousvähennyksen osalta talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi, että hallitusohjelmassa mainituista selvityksistä luovutaan.

***Työsuhdeautojen verotuet***

Useamassa lausunnossa tuotiin esiin, että myös vähäpäästöisten työsuhdeautojen verotusarvon alentamista sekä työnantajan tarjoaman latausedun verovapautta tulisi jatkaa vuoden 2025 jälkeen.

Vuoden 2025 loppuun asti voimassa olevaa vähäpäästöisten työsuhdeautojen verotusarvon alentamista ei ole perusteltua jatkaa. Päästövähennysten näkökul-

masta työsuhdeautoilun verotuki on perusteltua kohdentaa vain ajonaikana nollapäästöisiin autoihin, minkä totesi myös liikenteen verotusta selvittänyt työryhmä väliraportissaan (VM julkaisuja 2020:20). Työryhmä toteaa väliraportissaan, että työsuhdeautoihin kohdistuva mahdollinen verotuki tulisi kohdistaa siten, että tuella saadaan aikaiseksi mahdollisimman suuri päästövähenemä. Verotuen vaikuttavuuden kannalta olennaista on tällöin se, millaista päästötasoa edellytetään niiltä autoilta, jotka hyväksytään verotuen piiriin. Täyssähköauton käyttöönotolla on saavutettavissa suurempi ajonaikainen päästövähenemä kuin vaihtamalla uuteen vähäpäästöiseen polttomoottoriautoon. Koska työsuhdeautoilla ajetaan keskimäärin enemmän kuin yksityisessä omistuksessa olevilla autoilla, työsuhdesähköautojen päästöetu polttomoottoriautoihin korostuu vielä enemmän.

Päästövähennysten näkökulmasta työantajan tarjoaman latausedun verovapaus sinänsä kohdentuu oikein, koska se kohdistuu myös ladattavien hybridiautojen kohdalla vain sähköllä ajamiseen. Tuloverojärjestelmän näkökulmasta kyse on kuitenkin työntekijän elantokustannusten korvaamisesta verovapaasti, mikä on vastoin tuloverojärjestelmän perusperiaatteita. Verojärjestelmän näkökulmasta tämän tyyppisiä tukia ei siten voida pitää perusteltuina. Latausedun verovapauden jatko myös vähentäisi verotuloja, mitä ei tässä taloustilanteessa pidetä perusteltuna. Työpaikalla tapahtuvan latausedun verovapauden jatkaminen esimerkiksi neljällä vuodella vähentäisi verotuloja arviolta yhteensä 24 miljoonaa euroa. Alla olevassa taulukossa on toimenpiteen verotuottovaikutus eritelty vuosittain ja veronsaajittain.

| | 2026 | 2027 | 2028 | 2029 | Yhteensä |
|---|---|---|---|---|---|
| Valtio | 3,5 | 4 | 5 | 6,5 | 19 |
| Kunnat | 0,5 | 1,5 | 1,5 | 1,5 | 5 |
| Seurakunnat | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Kansaneläkelaitos | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Yhteensä | 4 | 5,5 | 6,5 | 8 | 24 |

***Työnantajan maksamien muuttamiseen ja maahantuloon liittyvien kustannusten verovapauden laajentamiseen liittyvät ehdotukset***

Ehdotettuja muutoksia pidettiin yleisesti ottaen kannatettavina. Lausunnoissaan Elinkeinoelämän keskusliitto, Keskuskauppakamari ja Suomen Yrittäjät toivat kuitenkin esille näkemyksen, jonka mukaan työnantajan kustantaman kulttuuri-, kieli- ja muun vastaavan valmennuksen verovapauden tulisi kattaa myös työntekijän perheenjäsenten saama vastaava valmennus. Tämän arvioitiin vaikuttavan positiivisesti työntekijöiden kotoutumiseen ja pidempiaikaiseen asettautumiseen Suomeen.

Esityksessä ehdotetut muutokset perustuvat hallitusohjelmassa oleviin kirjauksiin ulkomailta Suomeen muuttavan työntekijän etuuksien verokohtelun muutostar-

peista. Rajat ylittäviin työskentelytilanteisiin liittyvä kulttuuri-, kieli- ja muu vastaava valmennus ei ole luonteeltaan välittömiin työskentelypaikan sijainnista johtuviin muutto- ja matkakuluihin rinnastuva välttämätön kulu. Kyse on siten luonteeltaan erityyppisestä kulusta kuin ne, joissa verovapauden on ehdotettu koskevan myös perheenjäseniä. Tämä puoltaa työntekijän perheenjäsenten kulujen katsomista myös jatkossa veronalaiseksi etuudeksi työnantajan korvatessa näitä kuluja. Jo nykyisessä verotuskäytännössä työntekijän kulttuuri-, kieli ja muu vastaava valmennus on voitu rajat ylittävissä työskentelytilanteissa maksaa työntekijälle verovapaasti, joten kyse on lähinnä rajat ylittävän työskentelyn tilanteita koskevasta, tuloverolain 69 b §:n yleissäännöksen täsmennyksestä sekä verotuskäytännön vahvistamisesta lakiin.

Perheenjäsenten valmennuksesta ei myöskään jatkossa synny verotuskäytäntöön perustuen veronalaista etua, jos perheen mukanaolo valmennuksessa ei aiheuta työnantajalle lisäkustannuksia.

***Finanssialan asiakasetujen verotus***

Annetuissa lausunnoissa OP ryhmä ei kannattanut lain säätämistä. Jos lainsäädännössä päätetään kuitenkin edetä, muutokseen tarvitaan OP ryhmän mukaan riittävän pitkä siirtymäaika. Muutoin ehdotettuja muutoksi kannatettiin tai niihin ei ollut lausuttavaa. IF Vahinkovakuutus Oy ja Mandatum eivät kannattaneet ehdotettua siirtymäaikaa, jonka mukaan laki tulisi voimaan vuoden 2026 alusta.

OP ryhmä on lausunnossaan tuonut esiin seikkoja, joiden mukaan ehdotus on asiakkaan näkökulmasta monimutkainen ja tulkinnanvarainen sekä vero-oikeudellisesti epäjohdonmukainen. Seuraavassa käsitellään lausunnossa esiin nostettuja seikkoja tarkemmin.

*Luotot ovat asiakkaan velkaa, eivät varallisuutta*

OP ryhmän lausunnon mukaan elantomenoina pidettävien luottojen perusteella kertyviä etuja ei tulisi katsoa veronalaiseksi pääomatuloksi vaan niitä tulisi käsitellä jälkikäteen saatuna alennuksena.

Ehdotetussa säännöksessä säädettäisiin siitä, minkä erien määrän tai arvon perusteella kertyviä tai muodostuvia etuja pidettäisiin veronalaisena pääomatulona. Lisäksi säädettäisiin siitä, missä tilanteessa lähtökohtaisesti veronalaiseksi eduksi katsottavia etuja pidettäisiin kuitenkin verovapaina asiakasalennuksina. Jo nykyisessä oikeus- ja verotuskäytännössä on katsottu, että luottojen perusteella kertyvät edut ovat lähtökohtaisesti veronalaista pääomatuloa. Laki ei siten toisi tältä osin muutosta nykytilaan. Vaikka esimerkiksi asuntolainat ja kulutusluotot ovat sinänsä elantomenoja, ne kuitenkin eroavat luonteeltaan esimerkiksi vähittäiskaupasta ostetuista kulutustavaroista ja niiden hankinnan perusteella saaduista jälkikäteen myönnetyistä alennuksista. Kun lisäksi huomioidaan se, että koko säänte-

lyn taustalla on esiin tuotu ongelma asuntolainoista kertyvistä suurista bonuksista, jotka ohjautuvat suoraan vakuutusmaksujen maksamiseen, on perusteltua sisällyttää luotot ehdotetun sääntelyn piiriin.

*Pääomatulosta tehtävien vähennysten rajoitukset eivät käy ilmi lainsäädännön tasolta.*

OP ryhmä katsoo lausunnossaan, että ehdotetulla lakimuutoksella (tai tarkemmin sen perusteluilla) oltaisiin rajoittamassa veronalaiseksi säädettävästä tulosta tehtävien menojen vähennyskelpoisuutta.

Lausunnossa viitataan hallituksen esityksen kohtaan, jossa todetaan ”Esimerkiksi bonuspisteinä myönnettävästä edusta muodostuisi veronalaista tuloa siinä vaiheessa, kun bonuksia käytetään. Esimerkiksi pankille maksetut palvelumaksut, lainan nostoon liittyvät kulut tai lainan korot eivät olisi välittömästi tämän tulon hankkimisesta johtuneita vähennyskelpoisia menoja, vaikka etu kertyisikin säästöjen, sijoitusten tai lainojen perusteella.”

Kyseisellä perustelujen kohdalla ei rajoiteta tulonhankkimiskulujen tai esimerkiksi tulonhankkimislainan korkojen vähennyskelpoisuutta. Esimerkillä selvennetään jo nykyiseen oikeus- ja verotuskäytäntöön sisältyvä periaate siitä, että elantomenoina pidettävien pankkimaksujen tai luottojen luonne ei muutu, vaikka niiden perusteella kertyisi veronalaisia asiakasbonuksia. Kyseinen periaate ilmenee korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä KHO:2009:9 26.1.2009. Näin ollen esimerkiksi henkilökohtaiseen pankkiasiointiin liittyvät palvelumaksut eivät muuttuisi verovähennyskelpoisiksi tulonhankkimiskuluiksi tai asuntolainan korot vähennyskelpoisiksi koroiksi sillä perusteella, että niiden perusteella saa veronalaista asiakasbonusta. Kyseisiä eriä arvioisiin edelleen niiden tosiasiallisen luonteen mukaisesti. Yksityistalouden palvelumaksut tai henkilökohtaisen lainan korot ja kulut eivät kohdistu välittömästi veronalaisen asiakasbonuksen hankintaan, vaan niiden tosiasiallinen luonne ja tarkoitus on muu, kuin veronalaisen bonuksen hankinta.

Ehdotettu säännös tai sen perustelut eivät muuttaisi myöskään esimerkiksi tulonhankkimislainan korkojen ja kulujen vähennyskelpoisuutta tai esimerkiksi sijoituksiin liittyvien palvelumaksujen vähennyskelpoisuutta. Näitäkin kuluja arvioitaisiin edelleen niiden tosiasiallisen luonteen mukaan.

*Vakuutuksista kertyvien etujen yhdenvertainen kohtelu on turvattava*

Ehdotetussa säännöksessä luetteloidaan erät, joiden määrän tai arvon perusteella kertyviä tai muodostuvia etuja pidettäisiin veronalaisena pääomatulona. Ehdotuksen mukaan vahinkovakuutusten perusteella kertyviä etuja ei pidettäisi veronalaisena pääomatulona. Merkitystä ei olisi sillä kuuluuko vakuutusyhtiö finanssialan konserniin vai ei.

Olennaista veronalaisuuden arvioinnissa olisi se, kertyykö tai muodostuuko etu säännöksessä mainittujen erien määrän tai arvon perusteella ja mihin etu käytetään tai kohdistuu. Jos kyse on pelkästään vahinkovakuutusten perusteella kertyvästä tai muodostuvasta edusta, kyse ei ole veronalaisesta pääomatulosta yhtiörakenteesta tai yhtiön muista eduista riippumatta. Myös samassa asiakasetuohjelmassa voisi olla veronalaisia ja verovapaita etuja, jos etujen kertyminen on eroteltavissa.

Vahinkovakuutuksista kertyviä etuja kohdeltaisiin näin ollen yhdenvertaisesti.

*Lainsäädännön kansainvälinen ulottuvuus*

OP ryhmä toteaa lausunnossaan, että finanssialan asiakasetujen verotusta koskevassa lakiesityksessä ei ole erikseen todettu, että ehdotettu säännös koskisi vain suomalaisia finanssilaitoksia. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jokaisen Suomessa yleisesti verovelvollisen tulisi siten tietää, millä perusteella heille myönnetyt edut kertyvät ja sen perusteella ilmoittaa saamansa lainojen, talletusten ja sijoitusten perusteella kertyvät edut veroilmoituksellaan oma-aloitteisesti, vaikka kyse olisi ulkomaisista finanssilaitoksista.

Lainsäädäntöä ei ole mahdollista kohdentaa vain kotimaisista finanssialan yrityksistä saatuihin asiakasetuihin eikä se ole ollut tarkoituskaan. Myös nykyinen oikeus- ja verotuskäytäntö koskee yhtä lailla kaikkia Suomessa yleisesti verovelvollisia henkilöitä ja myös ulkomaisilta yrityksiltä saatuja asiakasbonuksia ja muita etuja. Uusi lainsäädäntö ei siten toisi muutosta asiakasbonusten ja muiden etujen verotuksen kansainväliseen ulottuvuuteen.

*Pistemäinen ehdotus ei täytä hyvän verojärjestelmän ominaisuuksia*

Nyt ehdotetulla sääntelyllä toteutetaan hallitusohjelmaan sisältyvä kirjaus finanssialan bonusten verotuskäytänteiden uudistamisesta. Taustalla asiassa on Kilpailu- ja kuluttajaviraston valtiovarainministeriölle 29.3.2021 tekemä aloite, jossa se ehdottaa pankki- ja vakuutusalan yritysten myöntämien bonusten verosääntelyn täsmentämistä siten, että tällä hetkellä sovellettavan tulkinnan aiheuttama perusteeton ja kilpailua vääristävä verotuki poistuisi.

Muilta osin erilaisten asiakasetujen verotuksessa ei ole tullut esiin ongelmia.

*Voimaantulo ja siirtymäsäännökset*

OP ryhmä pitää tervetulleena sitä, että lausuntokierroksella on huomioitu järjestelmämuutosten ja asiakasviestinnän tarvitsema aika ja muutoksen voimaantuloksi on ehdotettu vuoden 2026 alkua. IF Vahinkovakuutus Oy ja Mandatum puolestaan vastustavat ehdotettua siirtymäaikaa ja katsovat, että muutoksen pitäisi tulla voimaan vuoden 2025 alusta.

Ehdotetun sääntelyn voimaantuloajankohta on poliittisesti päätettävä asia. Hallitus päätti budjettiriihessä sääntelyn voimaantuloajankohdaksi vuoden 2026 alun ja sen perustella hallituksen esitys on valmisteltu.

Lisäksi OP ryhmä katsoo lausunnossaan, että sääntelyn tulisi kohdistua vasta lain voimaantulon jälkeen kertyneisiin bonuksiin mikä tulisi huomioida lain voimaantulosäännöksissä.

Hallituksen esityksen mukaan verotus kuitenkin realisoituisi nykyiseen tapaan bonuksen tai muun edun käyttöhetkellä. Näin ollen säännös tulisi sovellettavaksi niihin bonuksiin ja muihin etuihin, jotka käytetään lain voimaantulon jälkeen eikä niiden kertymä- tai myöntämisajankohdalla olisi merkitystä.